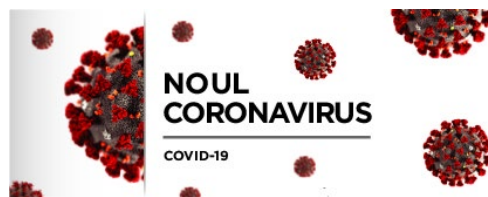

Ce este starea de urgență?

La 17 martie 2020 Parlamentul în premieră a [declarat](#) starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, până la 15 mai 2020.

În aceeași dată, a fost completată Legea specială nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, prin care:

- a) s-a permis aplicarea în perioada stării de urgență și altor măsuri necesare, în afara celor prevăzute expres de lege, și
- b) s-a permis exercitarea de către Comisia pentru Situații Excepționale (CSE), Serviciul Protecției Civile (SPC) și Ministerul Afacerilor Interne (MAI) a altor atribuții necesare, în afara celor prevăzute expres de lege.

Aceste acțiuni au fost precedate de mai multe hotărâri ale Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică (toate deciziile CNESP pot fi accesate [aici](#)), care au instituit mai multe măsuri preventive și restricții caracteristice stării de urgență, inclusiv

- a) sistarea curselor aeriene (inclusiv charter) regulate de pasager și a rutelor feroviare internaționale de transport pasageri între 17 martie și 1 aprilie 2020,
✓ deci nu au fost sistate cursele/rutele marfare și de mesagerii;
- b) interzicerea intrării în țară, prin punctele de trecere a frontierei de stat moldo-ucrainene și moldo-române, a cetățenilor străini (cu excepția străinilor și apatrizilor domiciliați sau cu ședere permanentă/temporară, conducătorilor auto și personalului de deservire a mijloacelor de transport, care efectuează transportarea mărfurilor, echipajelor aeronavelor/navelor și brigăzilor garniturilor de tren, a membrilor misiunilor diplomatice și ai oficiilor consulare acreditate, ai organizațiilor/misiunilor internaționale, precum și membrilor de familie ale acestora),
✓ deci nu este interzis accesul cetățenilor Republicii Moldova, aceștia fiind obligați să respecte regulile stabilite (furnizarea informației privind zonele (țările) în care au călătorit în ultimele 14 zile, contactul cu persoanele diagnosticate cu infecția COVID-19 și alte informații relevante cu referire la starea generală de sănătate, completarea fișei epidemiologică, izolarea de ceilalți pasageri, în cazul stării febrile sau semne clinice de infecție respiratorie);
- c) sistarea până la 1 aprilie 2020 a activităților
 - (i) de comerț a unităților comerciale cu amănuntul (cu excepția unităților de comercializare a produselor alimentare, a produselor farmaceutice și a produselor petroliere),
✓ deci nu a fost sistată activitatea unităților de comerț cu ridicata și cash and carry (conform Legii nr.231/2010 cu privire la comerțul interior),
 - (ii) piețelor comerciale și unităților de alimentație publică, în localurile și în spațiile amenajate/autorizate ale acestora, cu excepția activităților de preparare și distribuire a produselor în regim catering;
 - (iii) unităților de agrement, recreere, sălilor de sport, centrelor sportive, bazinelor de înot, sălilor de fitness, teatrelor, cinematografelor, sălilor de concert, muzeelor și a altor unități pentru antrenament și recreere (care cad sub incidența codurilor CAEM 90.0 (activități de creație și interpretare artistică), 91.0 (biblioteci, arhive, muzee și alte activități culturale), 93.0 (activități sportive, recreative și distractive), precum și încăperilor din gestiunea confesiunilor religioase,
✓ deci nu a fost sistată activitatea unităților de producere (fabrici, uzine ș.a.) și nici a altor unități de prestare a serviciilor (bănci, instituții financiare nebankare, notari, construcții, reparații ș.a.), însă acestea sunt obligate să asigure un regim fluidizat de acces al persoanelor în locurile de prestare a serviciilor, care nu va admite încălcarea distanței sociale de 1 metru.

Conform legii, starea de urgență, definită drept un ansamblu de măsuri cu caracter politic, economic, social și de menținere a ordinii publice, se instituie cu caracter provizoriu și încetează automat la data stabilită (15 mai 2020), sub rezerva că Parlamentul poate

- a) ridică mai devreme starea de urgență, dacă a fost înlăturată situația care a determinat-o (pandemia de coronavirus, declarată de OMS la 11 martie 2020) sau o poate prelungi;
- b) restrânge aria de acțiune a stării de urgență, de exemplu la o parte din teritoriul țării sau capitală.

Declararea stării de urgență în sine nu instituie careva măsuri (spre deosebire, de exemplu, de Decretul Președintelui României din 16 martie 2020 privind instituirea stării de urgență, care prevede măsuri detaliate, cu aplicabilitate imediată și cu aplicabilitate graduală). Astfel de măsuri vor putea însă fi luate pe parcurs de către autoritățile competente (CSE, SPC, MAI și altele). Vom analiza cele mai importante măsuri potențiale, din punct de vedere a impactului:

1. Restrângerea exercițiului unor drepturi și libertăți (dreptul de proprietate, libera circulație, dreptul la informație, libertatea întrunirilor etc.), în următoarele condiții:
 - a) cu respectarea art.54 din Constituție, în special dacă este necesară în interesele securității naționale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor;
 - b) fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății, de ex. nimeni nu poate fi lipsit de proprietate, statul doar poate proceda la rechiziția bunurilor (vezi mai jos);
 - c) fără a aduce atingere drepturilor esențiale, în special dreptului de acces liber la justiție și dreptului la viață și la integritate fizică și psihică;
 - d) cu respectarea tratatelor internaționale privind drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.
2. Rechiziția de bunuri, adică obligarea întreprinderilor și cetățenilor la cedarea temporară a unor bunuri mobile sau imobile, în următoarele condiții:
 - a) poate fi luată doar în scopul prevenirii și lichidării consecințelor situației care a determinat starea de urgență, în condițiile legii (Legea nr.1384/2002);
 - b) nu sunt supuse rechiziției obiectele de uz personal și de gospodărie casnică, bunurile personale strict necesare exercitării profesiei sau ocupației prin care persoana respectivă își asigură existența, părțile din imobilele strict necesare proprietarilor și altele;
 - c) bunurile se restituie după expirarea termenelor de rechiziție sau la încetarea cauzelor care au determinat rechiziția;
 - d) dacă bunurile au suferit deteriorări sau devalorizări, proprietarii sau deținătorii bunurilor rechiziționate au dreptul la despăgubiri, în condițiile legii.

În practică, rechiziția ar putea fi necesară în caz de agravare a situației epidemiologice, de exemplu prin preluarea temporară a încăperilor spitalelor private, a unităților de producție a materialelor și echipamentelor necesare combaterii epidemiei (măsură luată în România) sau a mijloacelor de transport private.

Menționăm că instituirea stării de urgență nu admite confiscarea bunurilor sau orice altă formă de lipsire de proprietate fără despăgubire. Exproprierea, în sensul de transfer al bunurilor din proprietate privată în proprietate publică după o dreaptă și prealabilă despăgubire, nu este exclusă, însă necesită adoptarea unei legi organice

3. Chemarea cetățenilor pentru prestări de servicii în interes public, în următoarele condiții:
 - a) scopul chemării este pentru îndeplinirea unor lucrări sau desfășurarea unor activități în interes public, în legătură cu combaterea pandemiei;
 - b) pot fi chemați cetățenii apti de muncă, în vârstă de 18–60 de ani – bărbații și de 18–55 de ani – femeile (cu excepția unor specialiști, ex. medici, farmaciști, asistenți medicali, pentru care limita de sus a vârstei este de 65 de ani – bărbații și 60 de ani – femeile);
 - c) sunt scutite de prestări de servicii femeile gravide, persoanele care întrețin și îngrijesc copii, părinți, frați sau surori, inapți pentru muncă (în cazul în care prezența întreținătorului este strict necesară), persoanele care întrețin și îngrijesc copii sub vârsta de 8 ani.
4. Stabilirea unui regim special de lucru pentru întreprinderi și instituții publice, măsuri care ar trebui să asigure funcționarea acestora și prestarea serviciilor de interes public (notariale, cadastrale, de

înregistrare a drepturilor, etc.), pe de o parte, și prevenirea riscului contaminării persoanelor, pe de altă parte. Evident, serviciile electronice sunt un substituent efectiv al serviciilor fizice.

5. Alte măsuri neprevăzute expres de Legea nr.212/2004, dar posibile în condițiile modificării ei recente:
 - a) plafonarea prețului la medicamente și dispozitive medicale, la produsele alimentare de strictă necesitate, la serviciile de utilitate publică (energie electrică și termică, gaze, apă și salubritate);
 - b) suspendarea importurilor produselor alimentare și de altă natură din statele sau zonele afectate de virus;
 - c) suspendarea exporturilor produselor alimentare, medicamentelor sau altor produse necesare;
 - d) menținerea valabilității actelor permissive (licențe, autorizații, certificate) care expiră în perioada stării de urgență;
 - e) relaxarea temporară a condițiilor de acreditare a instituțiilor medicale (Legea nr.552/2001) și condițiilor de exercitare a profesiei de medic (potrivit Legea nr.264/2005).

În mod rezonabil, impunerea unor măsuri restrictive va trebui combinată cu măsuri de protejare și susținere a afacerilor și familiilor, luate în consultare activă cu asociațiile profesionale și societatea civilă.

Roger Gladei, avocat
Managing Partner BAA Gladei și Partenerii

Notă: această analiză reflectă situația din seara zilei de 18 martie 2020